

A foglalkozási eredetű rák kockázati tényezői Európában

A nemi dimenzió

Munkavállalókkal készített interjúk: Németország, Írország, Spanyolország, Franciaország, Magyarország és Finnország (24 402 interjú)
A terepmunka időpontjai: 2022. szeptember – 2023. február | Módszertan: telefon | Expozíciós értékelés: www.occideas.org

Háttér

Az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (EU-OSHA) az ausztrál munkahelyi expozíciós tanulmány (AWES) adaptációja alapján felmérést végzett a rák kockázati tényezőivel szembeni kitettségről. A felmérés a munkahelyi integrált adatbázisalapú expozícióértékelési rendszer (Occupational Integrated Database Exposure Assessment System, OccIDEAS) segítségével ismerteti a foglalkozási expozíció előfordulási gyakoriságát és félkvantitatív szintjeit.

A kiválasztott rákkockázati tényezőkkel szembeni foglalkozási expozícióról szóló felmérésből kapott információk támogatják az Európai Unió 2021-2027-es munkavédelmi stratégiai keretének egyik fő célkitűzését, azaz a munkával összefüggő egészségügyi problémák megelőzésének javítását, és hozzájárulnak az európai rákellenes tervhez és a rákkeltő anyagokra vonatkozó uniós ütemtervhez.

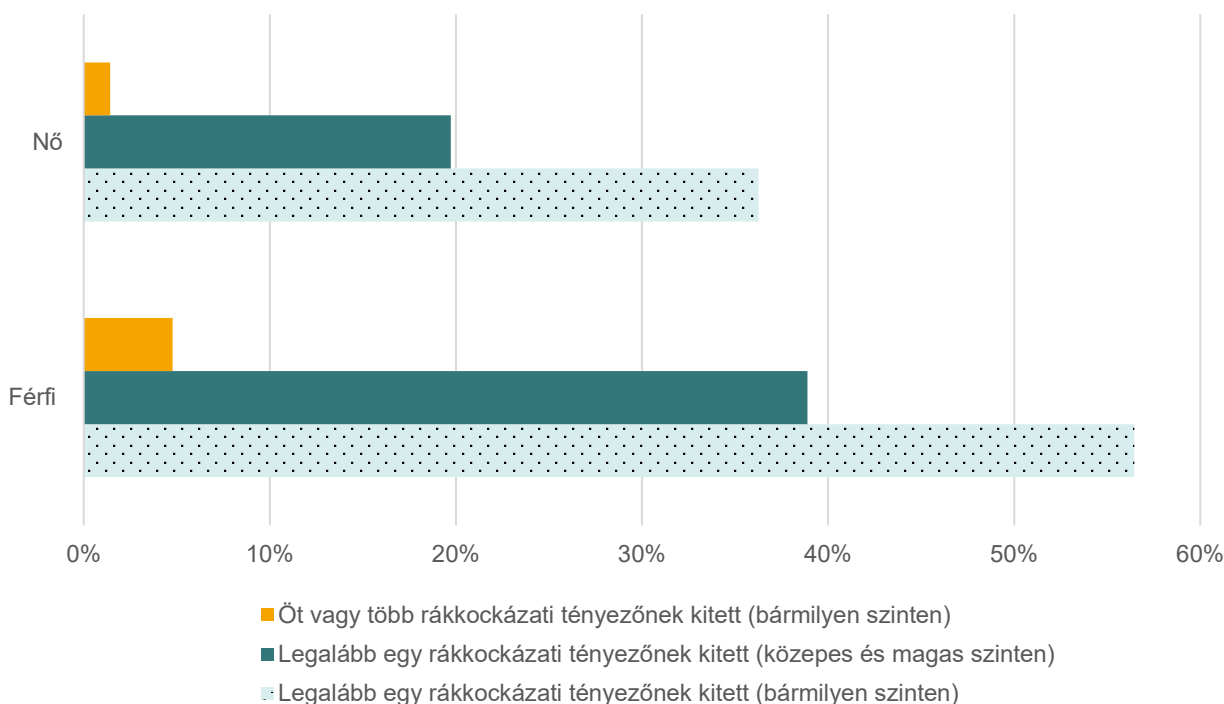
Anyag és módszerek

A munkahelyi expozíciós tanulmány (WES) egy széles körű telefonos felmérés, amely hat uniós tagállam, Németország, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Magyarország és Írország, aktív népességének reprezentatív mintáját fedi le. Az interjúkra 2022 szeptembere és 2023 februárja között került sor 24 402 válaszadó részvételével, akik között munkavállalók és önálló vállalkozók egyaránt voltak. A felmérés a megkérdezést megelőző munkahéten valószínűsíthetően bekövetkező foglalkozási expozíciót becsüli meg 24 ismert rákkockázati tényező tekintetében, beleértve a vegyi anyagokat, a folyamat során keletkező anyagokat és keverékeket, valamint a fizikai kockázati tényezőket.

A 24 rákkockázati tényező kiválasztása többféle kritériumon alapult (EU-OSHA, 2024), többek között azon, hogy a Nemzetközi Rákkutatási Ügynökség (IARC) Monográfiái azokat az 1. vagy a 2A. csoportba sorolják-e, illetve azon, hogy szerepelnek-e a rákkeltő anyagokkal, mutogénekekkel vagy reprodukciót károsító anyagokkal kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló irányelvben (CMRD) vagy annak valamely tervezett vagy elfogadott módosításában.

A válaszadók közel 62%-a férfi és 38%-a női munkavállaló volt. Ezzel együtt a felmérési adatokat a 2021. évi uniós munkaerő-felmérés éves adataival súlyozták referenciastatisztikaként, a nemek figyelembevételével, annak érdekében, hogy a hat ország 98,5 millió fős aktív népességét reprezentálják.

1. ábra A 24 rákkockázati tényező közül legalább egygel való munkahelyi kitettség nemenként (%)

Forrás: WES 2023, EU-OSHA | referenciapopuláció: valamennyi munkavállaló Németországban, Spanyolországban, Finnországban, Franciaországban, Magyarországon és Írországban.

Eredmények

Az értékelés szerint a férfi munkavállalók a női munkavállalóknál gyakrabban vannak kitéve e rákkockázati tényezők közül legalább egynek, illetve többnek (1. ábra), valamint a 24 egyedi kockázati tényező többségének, kivéve az ionizáló sugárzásnak, az etilén-oxidnak, a triklóretilénnek, a bőrpor, az akrilamidnak és az epiklórhidrinnek való kitettséget, amelyek tekintetében a két nem esetében a kitettség vagy hasonló, vagy a női munkavállalók körében valamivel magasabb, ugyanakkor kevesebb munkavállalót érint (1. táblázat). Ugyanez a mintázat érvényesül a magasabb szintű expozíció esetében is, az etilén-oxidnak és a triklóretilénnek való kitettség kivételével.

1. táblázat A 24 rákkockázati tényező egy kiválasztott csoportjával szembeni foglalkozási expozíció, bármely szinten, nemek szerint (%)

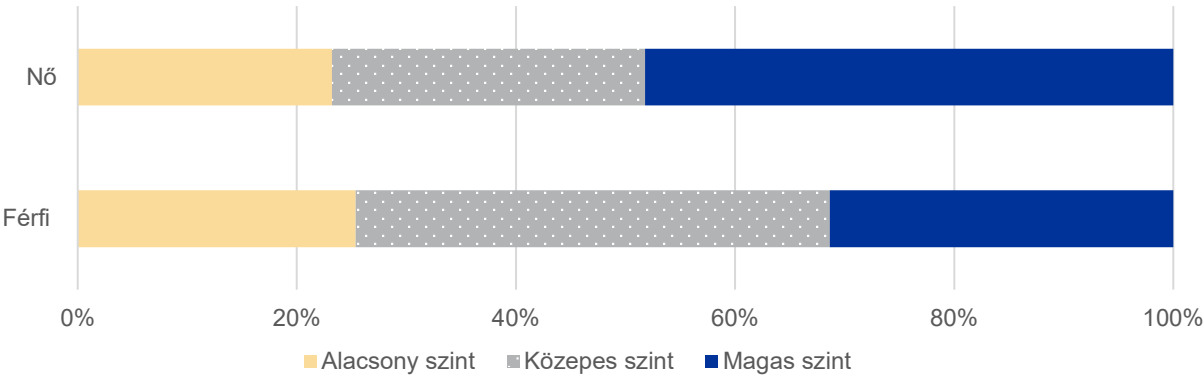
RÁKKOCKÁZATI TÉNYEZŐ	Expozíciónak kitett női munkavállalók	Expozíciónak kitett férfi munkavállalók
Ionizáló sugárzás	2,5%	2,4%
Etilén-oxid	1,6%	1,6%
Triklór-etilén	1,1%	0,9%
Bőrpor	0,7%	0,7%
Akrilamid	0,8%	0,7%
Epiklórhidrin	0,4%	0,3%

Forrás: WES 2023, EU-OSHA | referenciapopuláció: valamennyi munkavállaló Németországban, Spanyolországban, Finnországban, Franciaországban, Magyarországon és Írországban.

Az egyes ágazatokat vagy foglalkozásokat vizsgálva azonban bizonyos kivételek figyelhetők meg. Az egészségügyi ellátásban például a formaldehidnek kitett női munkavállalók 48%-a magas szintű expozíciónak van kitéve, míg a férfi munkavállalók esetében ez az arány 31% (EU-OSHA, 2025, valamint 2. ábra).

2. ábra A formaldehidnek valószínűleg kitett egészségügyi dolgozók, expozíciós szint és nem szerint (%)

Forrás: WES 2023, EU-OSHA | referenciapopuláció: formaldehidnek kitett egészségügyi dolgozók.

Kifejtés

Két fő nemi szempontú torzítást kell figyelembe venni. Egyrészt a felmérésben szereplő 24 rákkockázati tényező inkább a férfiak által dominált iparágakban és ágazatokban fordul elő. Különösen figyelemreméltó, hogy egy túlnyomóan nőket foglalkoztató ágazat – például az egészségügy – vizsgálata esetén az expozíciós mintázat megfordul. Másrészt a kutatásokban gyakran nem veszik figyelembe a nemet. Ez a tudattalan előítélet oda vezetett, hogy a klinikai kutatásokban a nők történelmileg alulreprezentáltak, valamint a női munkavállalókat kizárták a foglalkozási expozícióról és egészségről készített vizsgálatokból (lásd például Schlünssen V, Jones RM, 2023).

Következtetés

Bár a munkahelyi expozíciós tanulmány nem foglalkozik a nemi szempontú torzítással, az adatoknak hozzá kell járulniuk a munkahelyi rákkockázatokkal kapcsolatos tudatosság növeléséhez és annak jobb megértéséhez, hogy ezek az expozíciók hol fordulhatnak elő, javítva a megelőzést és a kockázatkezelést szerte az EU-ban. A felmérés ugyanakkor kitér néhány, a női munkavállalók szempontjából különösen releváns kockázati tényezőre is, például a formaldehidnek való kitettségre, amely egy széles körben alkalmazott vegyi anyag, és számos felhasználási területen és termékben van jelen.

Ezt a szórólapot eredetileg poszterként mutatták be a 30. EPICOH-konferencián. Bővebb információért lásd az EU-OSHA felméréssel foglalkozó weboldalát.